

Biblická hodina – Niektoré príbehy zo SZ

Zlaté teľa

Tí, ktorí majú deti alebo s nimi prichádzajú do styku takú situáciu poznajú: keď je dlho ticho, deje sa niečo zlé. Z tohto ticha potom vychádzajú umelecké diela na stenách, neporiadok v izbe, ostrihané vlasy a pod. Keď je dlho ticho, pripadá nám to zlovestne.

Hospodin zavolať Mojžiša na vrch (2 Moj 24:12): „*Vystúp ku mne na vrch a zostaň tu. Dám ti kamenné dosky, zákon i prikázania, ktoré som napísal im na poučenie*“. Mojžiš teda necháva ľud a ide za Božím volaním. Iste bol v tej chvíli presvedčený, že všetko bude v poriadku, veď ľud jednohlasne pred pár hodinami vyznal: „*budeme plniť všetky slová, ktoré vyslovil Hospodin*“ (24:3). Je to prejav poslušnosti a oddanosti voči Pánovi, takže Mojžiš môže pokojne odísť, aby prevzal zákon z Božích rúk.

Aká naivita, dôverčivosť – poznáme to. Lenže to, že sme kedysi napr. svojim deťom či vnúčatám povedali o Bohu, neznamená, že naša úloha v ich duchovnom živote skončila. To, že sme priniesli dieťa ku krstu alebo sa stali krstnými rodičmi, ešte neznamená, že viac robiť netreba. Je naivné si myslieť, že ak náš potomok verí, kým je doma, bude verný aj vtedy, keď odíde do školy alebo práce a my sa už teda nemusíme v jeho duchovnom živote angažovať. Sami podľa seba vieme, že sme Pánu Bohu veľakrát vyznali svoju vieru, dôveru a poslušnosť, no tento pozitívny postoj nám dlho nevydržal. **Aby viera vydržala, aby sme boli verní až do konca, aby sme Pána poslúchali, je potrebné sa modliť a svoju vieru pestovať v úzkom spoločenstve s Bohom pri čítaní Písma a tiež v spoločenstve cirkvi.** Lebo sa môže stať, že ak je Boh príliš dlho ticho, naše srdce nás zvedie na nesprávnu cestu.

Aj ľud videl, že Mojžiš dlho nechodí. Zlovestné ticho. A tak žiadajú Mojžišovho brata Árona o „pomoc“. Táto situácia mi veľmi pripomína udalosť z raja. Keď Eva podáva zakázané ovocie Adamovi a on ho bez slova berie a je. Teraz Áron takto prijíma ponúkané „zakázané ovocie“ svojho ľudu, hoci ich mal práve on zastaviť. Koľkokrát sme aj my zostali ticho a tým sme nezabránili zlu, aby sa šírilo. Z rôznych dôvodov zaujmeme postoj vší pod chrastou a tým uvoľníme cestu hriechu, aby sa šírila. Áno, občas treba v živote byť ticho (možno je to ticho priam až žiadané), ale **zväčša sú chvíle, keď sa treba postaviť za pravdu, za zákon, spravodlivosť, za človeka, za Boha... a povedať, čo je a čo nie je správne.** Lenže Áron to nerobí. On spolupracuje s ľuďmi na vytváraní si svojho boha. Boha podľa vlastných predstáv.

Ľud hovorí o Mojžišovi, ich vodcovi, s neúctou, veď aj tak tam nie je. A chce si vytvoriť svoje božstvo, veď aj tak je Hospodin ticho. Ono sa to aj dá pochopiť. Doteraz mali Božiu prítomnosť zosobnenú v Mojžišovi, ale teraz zostali bez symbolu Hospodinovej prítomnosti, musia s tým niečo robiť. A tak **len krok od túžby mať Boha pri sebe je modloslužba – prosia „urob nám bohov“. Akoby sa Hospodin dal nahradit'. Ľud to však skúša.**

Niektorí vykladači hovoria, že Áron sa snažil Ľud odhovorit' tým, že ich vyzval k veľkej obetavosti (akoby sme nevedeli, že ak chce človek niečo dosiahnuť, dokáže obetovať naozaj všetko). Nemajú s ňou problém: potrebujú si zabezpečiť priazeň nejakého boha a v tejto chvíli je im jedno akého. Dávajú všetko bohatstvo, čo mali a dávajú ho v obeť bohu, ktorého si chcú kreovať na svoj obraz (aký rozdiel – Hospodin nás vytvoril na svoj obraz, ale my si chceme tvoriť bohov na ten svoj obraz. Žeby to bol znak túžby po manipulácii takého božstva?).

Nakoniec im z toho všetkého vznikol taký mix – aj Hospodin, aj nie. Ľudstvo sa vôbec nezmenilo. *Aj dnes sa totiž hlása synkretizmus v náboženstve, spojenie rôznych myšlienok z úplne odlišných náboženstiev, len aby bol pokoj, aby sme pluralitu názorov mohli spojiť do jedného, lebo potom sa vytvára jednota.* A tak je dnes normálne, že ten, čo sa hlási ku kresťanstvu, má doma sochy budhov a cvičí jogu (nielen kvôli telu, ale aj duši), že nosí červenú šnúрку a odrieka mantry. Je celkom bežné dnes vyhlasovať Ježiša za homeopata a nasledovníka rôznych východných náboženstiev. Aj Hospodin, aj nie. Zabúdame, že náš Boh o sebe vyhlásil: „... lebo sa nesmieš klaňať inému bohu, pretože Hospodin, ktorého meno je Žiarlivý, je naozaj žiarlivý Boh“ (2 Moj 34:14).

Hospodinovo miesto obsadilo zlaté teľa a Izraelci sa mohli zabávať, jesť a piť. Až kým... Túto pohanskú slávnosť nepreruší Boží hlas, ktorý sa obracia na Mojžiša. Smutne a možno aj s hnevom Hospodin konštatuje: „*veľmi rýchlo odbočili z cesty, ktorú som im prikázal... je to tvrdošijný ľud. Preto ma nechaj nech vzplanie môj hnev proti nim a vyhubím ich...*“. Samozrejme, že Pán Boh nie je zmietaný svojimi citmi. **Týmito slovami sa len chce poukázať na ten priepastný rozdiel medzi Hospodinom a zlatým teľaťom – kým to teľa je dielom ľudských rúk a nemôže sa ani hýbať bez pomoci človeka, Pán Boh je živým Bohom, dokáže „meniť“ svoje postoje a myslenie, je ochotný a schopný začať odznova.** Lenže my si radšej vyberáme bohov, ktorých môžeme preložiť z obývačky do kuchyne a utrieť z nich prach, lebo máme pocit, že tí bohovia sú v našej moci. Kým s Hospodinom je to presne opačne: to my sme v Jeho rukách, ako o tom hovorí aj tento príbeh.

Ale Mojžiš dostáva šancu: „z teba však učiním veľký národ“ – to je úžasná ponuka. Ale Mojžiš nie je sebecký, nezameriava sa len na svoje výsady, je ochotný zabojsovať za Izrael. Bojuje tak, že Hospodinovi pripomína zmluvu, ktorú so svojim ľudom uzavrel a všetky Jeho mocné skutky, ktoré pre Izrael urobil. V Biblii, najmä v Starej zmluve, sa často hovorí: Boh sa rozpomenul alebo pamätaj Bože - **Boh nezabudol, ale to je jediná „páka“, ktorú človek má na Hospodina: pripomínať Mu Jeho vlastné slová a vernosť. Tým sa veriaci človek utvrdzuje v tom, že Bohu treba dôverovať, že je na to dôvod, že skúsenosti z minulosti potvrdzujú tú vieru**. Mojžiš asi tiež neverí Izraelu (sám sa predsa na nich nahnevá), ale verí Bohu a to je zásadné. Vníma Božiu dobrotu a vernosť viac ako neposlušnosť a modloslužbu ľudu. Dáva dôraz na Božiu moc a česť a nie na ľudský omyl a nestabilitu viery. A výsledok? „Hospodin milostivo zmenil zlo, ktoré zamýšľal učiniť svojmu ľudu“.

Niekde som čítala citát, že my si vôbec nevedomujeme, koľkokrát Boh zmenil svoj hnev na milosť a milosť na hnev, ale ono sa to deje a najmä to prvé - Boh mení svoj hnev na nás v milosť voči nám. Preto ešte stále máme nádej. A tú dostal aj vyvolený ľud. Nádej si niesol Mojžiš so sebou v podobe dvoch kamenných dosák s Božím zákonom. Ten má byť symbolom Božej prítomnosti, veď bol napísaný Božím prstom. My si často tie dosky predstavujeme tak pekne, úhľadne napísané, v riadkoch v správnom odstupe, ale Biblia hovorí, že ony boli popísané z oboch strán. **Boží zákon je úplný, nepotrebuje dodatky, niet tam, čo pripísať, nie je na to dôvod. Materiál – kameň - z ktorého boli vyrobené zase naznačujú trvalú platnosť Božích slov, noriem a hraníc**. Túto vzácnosť si nesie Mojžiš dolu zo Sinaja.

Len čo sa priblížili k tábora, Józua ako prvý počul hlasný pokrik. Myslel si, že tábor niekto napadol a Izrael je v ohrození. Nemal informácie, ktorými disponoval Mojžiš, ktorý už vedel, že ten krik nie je z dôvodu vojny, ale z dôvodu podivnej slávnosti.

Mojžiš – pri pohľade na to, ako sa ľud veselí – odhodil dosky Zákona a tie sa rozbili. Boh sa zľutoval na jeho príhovor, odvrátil svoj hnev, ale **Mojžiš je len človek a tak keď vidí, čo sa deje, hnevá sa. Na strane druhej jeho hnev je tiež prejavom boja za Božiu spravodlivú vec**. A tak hádže Desatoro, ktoré sa rozbilo. Je tento ľud hodný Bohom písaného Zákona? Zákon môžu dostať až vtedy, keď sa ich srdce odvráti od bôžikov a vráti späť k Pánovi. Aby si túto lekciu Izraelci zapamätali, Mojžiš ničí zlaté teľa, popol hádže do vody a tú musia Izraelci vypiť (to zlaté teľa bolo pravdepodobne vyrobené z dreva a iba potiahnuté, obliate zlatom, preto sa dalo spáliť).

Mojžiš sa právom hnevá na ľud, ale aj **špeciálne na Árona**. Očakával od neho, že sa bude správať ako vodca, ako kňaz, ako ten, kto si za celý ten čas uvedomoval, čo Hospodin pre nich urobil a kto si spomenie na Boží skutok záchrany. Ale Áron... Znovu nám pripomína situáciu z raja: vyhovára sa na ľud. Ako často je pre nás výhovorka akýmsi druhom obrany či zľahčovania našich vlastných rozhodnutí: to nie ja, to on za to môže... Poznáme to, však? Zvaľovať vinu na druhých je problém ľudského srdca už od prvého hriechu, lenže neumenšuje to náš hriech a dôsledky našich vlastných rozhodnutí. Toto vyhováranie sa – tak ako v raji, aj teraz – sa začalo tým, že sa človek odvrátil od Boha. **Ten, kto je Bohu poslušný, si totiž plne uvedomuje svoj hriech a berie na seba zodpovednosť za svoje zlo.** Tak ako sa hovorí v rímsko-katolíckej cirkvi: „moja vina, moja vina, moja preveľká vina“. Nie susedova, nie priateľova, ale moja.

Je čas vybrať si: nemôžeme slúžiť dvom pánom. A tak Mojžiš vyzýva ľud: kto je Hospodinov, nech príde ku mne. Pripojili sa k nemu Lévijsi. **Na jednej strane je to úžasné, lebo sa píše, že prišli všetci z kmeňa Lévi. Na strane druhej je to tragická informácia, lebo prišli členovia iba tohto jediného kmeňa.** Pravdepodobne tu však išlo o skupinu kňazov, nie o kmeň podľa krvného príbuzenstva. Lévijsi dostali príkaz zabiť každého, kto bol neverný (otázka je, kde boli títo kňazi, keď sa stavalo teľa, ale to sa asi nedozvieme) – dostali do rúk moc vykonať Boží súd. *Je to smutná zmienka, ale Pán Boh vedel, na čo je toto všetko dobré - neskôr boli bežné takéto čistky najmä, ak bolo potrebné hájiť práva kňazov, keď sa formovalo iné kňazstvo, často pohanické alebo neskôr, keď Izrael bojoval s modloslužbou a nebolo iné východisko, ako sa týmto spôsobom vyrovnat' s nevernými.*

Mojžiš sa však nevzdáva: „*na druhý deň povedal Mojžiš ľudu: spáchali ste veľký hriech, preto teraz vystúpim k Hospodinu, azda budem môcť získať zmierenie za váš hriech*“. Mojžiš, kvôli odpusteniu, dáva Bohu k dispozícii aj svoj život. **Pán Boh je vo svojej vôli a rozhodnutí slobodný a tak pred Mojžiša posielala svojho anjela. Aj ľud, aj Mojžiš majú vedieť, kto je ich Vodcom a Pomocníkom. Majú poznať, že Boh je milostivý, ale zároveň, že sa s Ním nehodno zahrávať.** Preto treba mať na pamäti: „*každého, kto zhrešil proti mne, vytriem zo svojej knihy*“.

V anjelovi, ktorý povedie Izrael, môžeme vidieť Ježiša Krista, v ktorom dostávame novú šancu na život. Ale napriek tomu stále platí, že zostať zapísaným v knihe môže iba ten, kto Pána nasleduje a kto Mu dôveruje. **No teraz je čas milosti. Ešte stále sa môžeme rozhodnúť, či necháme Ježiša, aby priniesol zmierenie za náš hriech a či sme ochotní kráčať pod Jeho vedením ďalej, vzdajúc sa všetkých svojich bôžikov.** ES 442